

Büki víziközmű hálózat fejlesztése egy nagyberuházás árnyékában

Ivóvíz- és szennyvízhálózat-fejlesztés és a bővítés Bük ipari park fejlesztésével és bővítésével összefüggően

Kivonat

A Bük térségi vízellátó- és szennyvízelvezető rendszerek meglévő állapotának és kapacitásának bővítését és fejlesztését hozta a településen tervezett Ipari Park gyártási volumenének növelésével összefüggő vízigények alakulása. A tervezés a vízbázis stabilitására törekszik a megnövekedett vízigény biztonságos kiszolgálására új kutak létesítésével, a vízkezelés technológiájának javításával, a tározókapacitás növelésével. A projekt a szennyvízelvezető-hálózat fejlesztését és a szennyvíztisztító telep bővítését is magával vonzza. A nagyberuházás, és a finanszírozás is több ütemben zajlik.

Kulcsszavak: fejlesztés, hálózatbővítés, kapacitásbővítés, vízkezelés, víztározás, szennyvízelvezetés, szennyvíztisztítás

BÜK TÉRSÉGI VÍZELLÁTÓ- ÉS SZENNYVÍZELVEZETŐ RENDSZEREK MEGLÉVŐ ÁLLAPOTA

Vízellátás

A büki vízellátó rendszer által ellátott települések közé tartozik Bük, (Bükfürdő), Bő, Gór, Chernelháza és Répceszentgyörgy.

A vízellátó rendszer mértékadó kapacitása: 6000 m³/d.

A vízellátó rendszer által ellátott terület vízigénye az alábbiak szerint alakul:

- Napi átlag: 1.917 m³ /nap
- Napi csúcs: 2.876 m³ / nap
- Havi csúcs: 70.000 m³ / hó
- Évi összes: 700.000 m³ / év

Az éves 700.000 m³/év vízmennyiség a mértékadó, mely a vízellátó rendszer kútjaiból kerül kitermelésre.

A 2018-2020. évek havi vízfogyasztási adatai alapján a rendszerben jelentkező, mértékadó vízigény mintegy 2300 m³/d. (Soproni Vízmű Zrt. – 2020)

Szennyvízelvezetés – a csatornahálózat általános leírása

A gyűjtőhálózat elválasztott- döntően gravitációs rendszerű. Ahol a domborzati viszonyok nem tették lehetővé a gravitációs hálózat létesítését, ott gyűjtőhálózati átemelők kerültek megvalósításra a hozzájuk kapcsolódó nyomóvezetékekkel. A településeken összegyűjtött szennyvíz átemelő rendszerek segítségével nyomócsöveken keresztül jut el a Bük határában létesült 3000 m³ /nap kapacitású szennyvíztisztító telepre. A telepre két nyomóvezetéken keresztül érkezik a szennyvíz, amelyek a telepen egyesülnek. Az első vezeték az I. sz. és a II. sz. szennyvíz átemelő szennyvizét juttatja el a szennyvíztisztító telepre, a második III. sz. és a IV. sz. szennyvíz átemelő szennyvizét szállítja. (Soproni Vízmű Zrt. – 2018)

BÜK IPARI PARK BŐVÍTÉSÉHEZ KAPCSOLÓDÓ FEJLESZTÉSEK - ELŐZMÉNYEK

A büki telephelyű állateledel előállításával foglalkozó üzeme a közeljövőben jelentősen fejleszti a gyártási kapacitását. Ezzel összefüggésben a közüzemi hálózatról igényelt vízmennyiség is jelentősen növekedni fog. A jelenleg lekötött vízmennyiség: 650 m³/d.

A térség mértékadó vízigénye kb. 2300 m³/d (ebben nincs benne a lekötött 650 m³/d vízmennyiség). Az Ipari Park vízigényével együtt, ezek alapján az összes vízigény jelenleg mintegy 3000 m³/d.

Bük és a környező települések turisztikai fejlődése, valamint a településen működő üzem folyamatos fejlesztése a vízigények növekedését hozza magával.

Az állateledel-gyártó üzem a közeljövőben jelentősen fejleszti gyártási kapacitását. A gyár vízigényét jelenleg teljes egészében saját kútjai biztosítják. A fejlesztés végére azonban a közüzemi vízellátó rendszeren lekötött vízigényt növelni szeretnék, és azt igénybe is akarják venni.

Az üzem tervezett fejlesztéseivel vízigénye a következők szerint fog növekedni:

1. ütemű fejlesztés (T6-T7): + 838 m³/d, megvalósulás: 2023. év végéig.
2. ütemű fejlesztés (T8-T9): + 838 m³/d, megvalósulás: 2025. év végéig.

A gyár többlet vízigénye tehát összesen mintegy 1700 m³/d.

A vízműtelep jelenlegi technológiai kapacitása névlegesen 4100 m³/d.

A vízkezelő berendezés kapacitása 150 m³/h, mely kb. 22 órás üzemmel tudja a névleges vízigényt kiszolgálni.

A vízigény nyáron 240 m³/h, télen 120 m³/h óracúcsot jelent, de az állateledel-gyár bizonyos időszakokban jelentkező extra vízigényeinek kielégítéséhez a vízkezelő berendezés szükséges teljesítménye 300 m³/h.

Az ellátott települések növekvő kommunális vízigénye és a fenti, ipari fejlesztések várható vízigénye összesen 5000 m³/d.

A vízigény növekedésével összefüggésben az üzem által kibocsátott, előtisztított szennyvíz mennyisége is jelentős mértékben növekedni fog az alábbi tervezett ütemben:

3. ütemű fejlesztés (T6-T7): + 300 m³/d, megvalósulás: 2023. év végéig.
4. ütemű fejlesztés (T8-T9): 300 m³/d, megvalósulás: 2025. év végéig.

Az 1. és 2. ütemű fejlesztések (T4-T5): + 270 m³/d többlet szennyvíz-mennyiség fogadására, elvezetésére irányuló tervek 2022. év végéig bezárólag megvalósultak.

A jelenleg lekötött szennyvízmennyiség: 655 m³/d

A fenti szennyvízmennyiség biztonságos elvezetéséhez a szennyvízhálózatot érintő alábbi tervezési feladatot kell elvégezni:

- a büki gyáregység É-i részén a kivitelezés alatt lévő és további tervezett fejlesztések kapcsán keletkező összesen 870 m³ (120 + 150 + 300 + 300 m³) keletkező szennyvizek

elvezetésére létesülő (25 l/s) kapacitású új szennyvízáttemelő létesítése az iparterületen, illetve megfelelő keresztmetszetű távvezeték kiépítése iparterületi rész és a szennyvíztelep között 4.565 fm hosszban.

- Bük Ipari területén lévő gerincvezeték átfordítása meglévő átemelő felől az újonnan épülő átemelő irányába
- átemelő megszüntetése
- büki szennyvíztisztító telep bővítése

Összegezve: A fenti vízigény biztonságos kiszolgálásához az üzembiztonság és az ellátásbiztonság fenntartásához, a szennyvízelvezetés zavartalan működtetéséhez a vízellátó hálózatot érintő fejlesztések (vízműgépház, a kapcsolódó vízbázis fejlesztése, a vízkezelés technológiai és nyomásfokozói kapacitás bővítése) mellett a szennyvízelvezető-hálózat fejlesztésének feladatát kell elvégezni (1. táblázat):

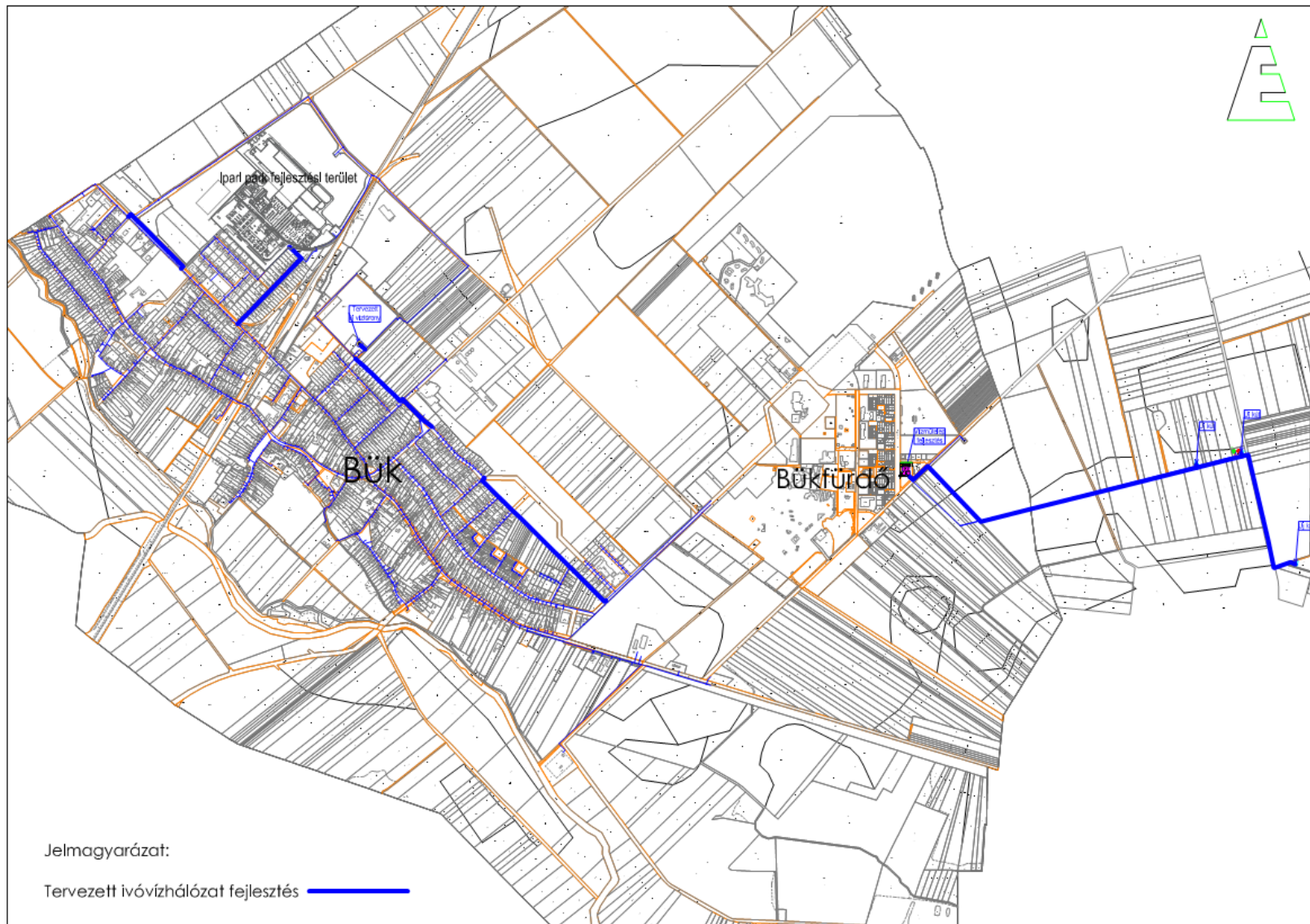
- Az Ipari park területén jelentkező többlet vízigények biztosítása érdekében vízhálózat összekötések, illetve vízhálózat rekonstrukció
- Büki vízműgépház vízkezelés technológiai és nyomásfokozói kapacitás bővítése
- Új víztorony létesítése és az ehhez kapcsolódó külső ivóvízhálózat építés és túlfolyóvíz elvezetés
- Az új víztermelő kutak létesítése
- A meglévő és újonnan létesülő kutak kútgyűjtő vezetékének tervezése ~ 4.900 m
- Az Ipari Park bővítésével összefüggő szennyvíz-hálózat fejlesztése
- Szennyvíztisztító telep fejlesztése (III. ütem)

Fejlesztendő terület
Vízbázis (3 db új kút + 2 db keresőkút létesítése)
Víztisztítási technológia
Új víztorony építése
Vízellátó hálózat
Két db keresőfúrás kivitelezése
Szennyvízelvezető rendszer
Szennyvíztisztító telep

1. táblázat Fejlesztéssel érintett területek

Vízellátó hálózat

Az Ipari park területén jelentkező többlet vízigények biztosítása korábban készített hidraulikai felülvizsgálat eredményei alapján Bükfürdő településrész és a víztorony közötti részen nagyobb keresztmetszetű vízhálózat összekötések, illetve rekonstrukció elvégzése szükséges (1. ábra).

1. ábra Tervezett ivóvíz-hálózat fejlesztés átnézeti helyszínrajz

Vízbázis fejlesztése, mértékadó kapacitásának növelése

A térség fejlődő ipari-gazdasági tevékenysége miatt megnövekedett vízigény biztonságos ki-elégítése érdekében új kutak létesítése szükséges.

Az új víztermelő kutak létesítésének célja a meglévő leromlott és bizonytalan műszaki állapotban lévő termelő kutak csökkent vízhozama miatti kieső vízmennyiség pótlása, a vízellátó rendszer üzemi biztonságának növelése, különösen a nyári csúcsvíz-igényes időszakban.

A vízbázis fejlesztése több ütemben fog megvalósulni.

- Az első ütemben a víztermelő kutak tervezésére és vízjogi létesítési engedélyezésére, valamint két keresőfúrás kivitelezésére van lehetőség.
- A keresőfúrások eredménye szerint azok végleges kialakítása és a további kutak kivitelezése a második ütemben fog megvalósulni.
- A harmadik ütem műszaki tartalma képlékeny (fúrási- és próbaüzemi tapasztalatoktól függ), de a bővített kapacitással történő hidrogeológiai modellezés elvégzése és a régi, üzemben kívül helyezett kutak eltömedékelése is a tervek között szerepel.

Létesül:

Vízügyi objektumazonosítók (VOR)	Objektum név	Objektum típus
ARB131	Bük – Vízmű F-4/A jelű kút	Kút
ARB133	Bük – Vízmű P-4/A jelű kút	Kút
ARB135	Bő – Vízmű B-1/A jelű kút	Kút
ARB137	Bő – Vízmű B-3 jelű kút	Kút
ARB139	Bő – Vízmű B-4 jelű kút	Kút
ARB127	Bük – Vízmű rétegvíz használat	Felszín alatti vízfelvonás – Vízterhelési pont
AKR235	Bük víztermelő mű	Víztermelő mű

2. táblázat Kialakítandó új vízi létesítmények

Kialakítandó vízi létesítmények (2. táblázat): 3 db rétegvíz-kút melléfúrásos felújítása, 2 db rétegvíz-kút (Kohuth-Ötvös – Horváth 2022).

A kutak várható kapacitása:

	Melléfúrásos felújítás				
	B-1/A	F-4/A	P-4/A	B-3	B-4
Napi átlag	1152 m ³ /d (800 l/p)	504 m ³ /d (350 l/p)	504 m ³ /d (350 l/p)	1152 m ³ /d (800 l/p)	864 m ³ /d (600 l/p)
Napi csúcs	1180 m ³ /d (820 l/p)	576 m ³ /d (400 l/p)	576 m ³ /d (400 l/p)	1180 m ³ /d (820 l/p)	893 m ³ /d (620 l/p)
Éves összes	425.000 m ³ /év	210.000 m ³ /év	210.000 m ³ /év	425.000 m ³ /év	320.000 m ³ /év

3. táblázat Várható hozam adatok

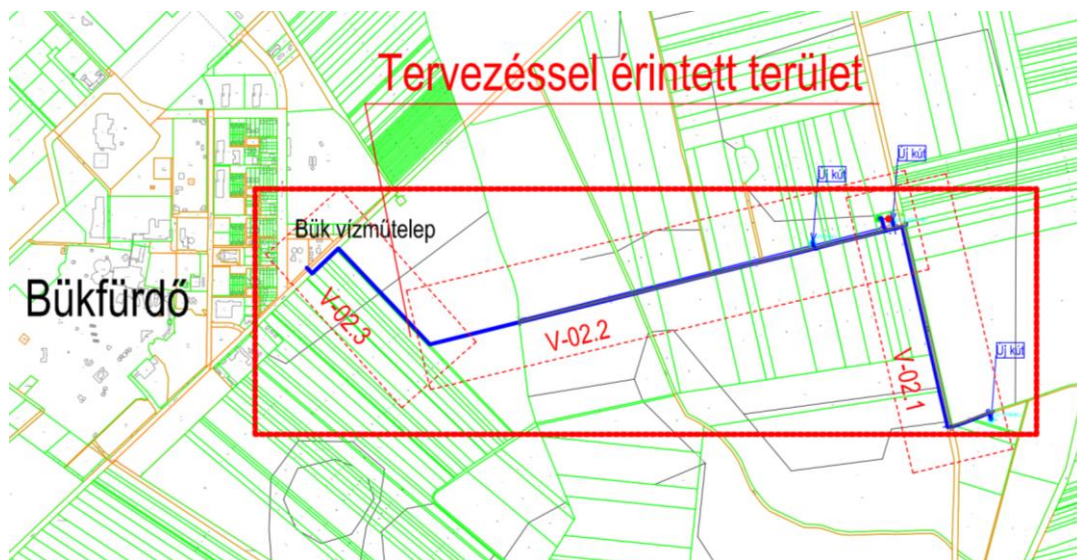
A kutak melléfúrásos felújításától többlet vízigény nem várható, termelésük a kieső vízmenyiséget fogja pótolni (3. táblázat). Hidrogeológiai és ingatlan-tulajdonjogi szempontok alapján melléfúrással az F-4, a P-4 és a B-1 jelű kutak érintettek. A régi, használaton kívüli termelő kutak eltömedékelése több ütemben, fokozatosan fog megvalósulni (1. ábra).

A tervezett kútbekötő vezeték hossza: 4.135 m nyomóvezeték.

(Szemes 2023).

1. ábra Átnézetes térkép – kútfúrások

2. ábra Kútgyűjtő vezetékek kiépítésével érintett tervezési terület

Büki vízműtelep fejlesztése

A tervezett beruházás során a Bük-Bükfürdői vízműgépház és a kapcsolódó vízbázis fejlesztése valósul meg, amely tartalmazza a vízkezelés és a hálózati szivattyútelep kapacitásbővítését is. A megnövekedett vízigények kielégítése céljából a Büki Vízműtelep névleges kapacitását a jelenlegi 3000 m³/d-ról 5000 m³/d-ra kívánja növelni úgy, hogy a víztisztító berendezés óracúcs-teljesítménye 300 m³/h legyen. A vízműtelep jelenlegi technológiai névleges kapacitása 4100 m³/d (vízkezelő berendezés kapacitása 150 m³/h). Az 5000 m³/d-re megnövelni kívánt vízigény kielégítéséhez 300 m³/h teljesítményű vízkezelő berendezés szükséges.

A jelen fejlesztés keretében a meglévő helyett egy új, nagyobb kapacitású vízkezelő berendezés létesítése, új hálózati szivattyútelep telepítése, új zagyülepítő építése, illetve a kapcsolódó udvartéri vezetékek és közterületi csatlakozások kiépítése történik. Egy újonnan épülő vízkezelő épületben kerül telepítésre az új vízkezelő technológia (2. kép).

Vízkezelési technológia folyamata (Kis 2023)

– vasoxidáció nyomás alatti levegőbevitellel

A kutaktól érkező nyersvíz csővezetékébe szerelt léggekeverő idom szolgál a sűrített levegő bekeverésére. A légoxidáció fölös levegője a szűrőtartályban válik ki, és a tartályok tetején lévő, automata légbeszívó-légtelenítő szerelvényen távozik. Az oxidációs levegőt olajmentes légkompresszor biztosítja, légtartállyal.

– mangán oxidációja kálium-permanganát adagolással:

A KMnO₄ oldat adagolásának hatására az esetlegesen még oldott állapotú vas és arzenit oxidálása is megtörténik. A mangántartalom tényleges oxidálásának jelentős része a gyorszűrő kvarchomok töltetén kialakuló mangándioxid-réteg, illetve az e célra a szűrőtartályba töltött speciális szűrőanyag katalitikus hatására zajlik le. A kálium-permanganát-oldat adagolása automatikusan, mennyiségárányosan történik. Az adagolt oldat hatékony elkeveredését a csővezetékbe épített statikus keverő biztosítja.

– gyorszűrés kvarchomok és katalitikus keverék tölteten:

A vegyszeradagolásokat követően a vas és a mangán (és a kevés arzén is) mechanikai szűréssel eltávolítható. Leválasztásukra a kvarchomok töltetű szűrők alkalmasak. A magas mangántartalom miatt a töltet egy része katalitikus töltet. A szűrőtöltetben visszamaradó csapadékot automatikusan lefutó öblítés távolítja el. A szűrőtöltetben visszamaradó csapadékot automatikusan lefutó öblítés távolítja el. A szűrők öblítésére a terheléstől függően 48-24 óránként kerül sor. Az öblítés a normál üzemmell ellentétes áramlási iránnyal, alulról felfelé zajlik. Az öblítés levegős lazításból, víz-levegős vegyes és vizes öblítési szakaszokból áll. Az öblítővizet külön szivattyúk biztosítják, az öblítés kezelt, tisztított vízzel történik. A szűrők esetleges fertőtlenítéséhez az öblítővíz vezetékbe nátrium-hypoklorit (hipó) adagolása történik. Az öblítés során keletkező zagyvíz az udvartéri, új ülepítő medencébe, majd a letisztult hulladékvíz a települési csapadékcsatorna-hálózatba jut.

– fertőtlenítés klór-dioxiddal:

A kezelt víz hálózatba juttatása előtt, a hálózati minőségromlás elkerülésére fertőtlenítőszer adagolása lehet szükséges. A fertőtlenítés klór-dioxid adagoló berendezéssel történik, amely

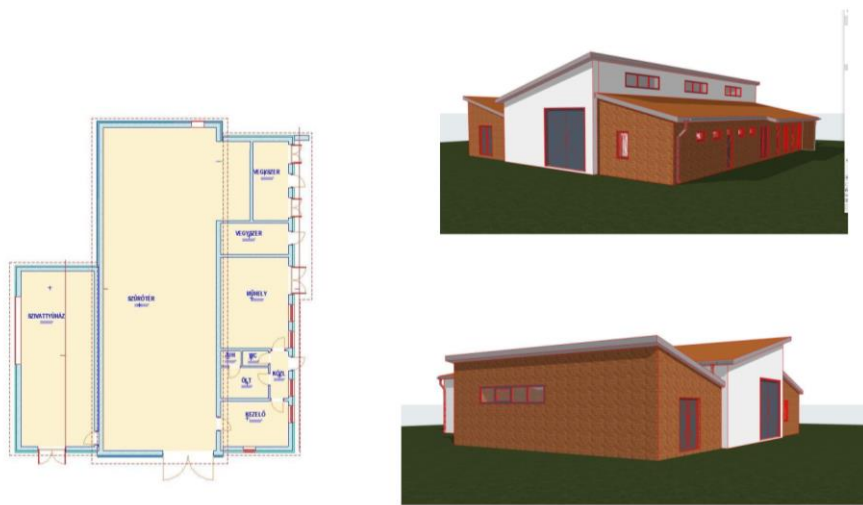
önálló helyiségbe kerül. A fertőtlenítő szer adagolása a szűrőrendszert követő állócső után, még a kezelőépületben történik. (A hálózati fertőtlenítés történhet hipó adagolással is.)

– *víztárolás:*

A tisztított víz a szűrőházi állócső után a meglévő tároló medencékbe (2 x 100 m³ és 2 x 500 m³) jut. Az új vezeték a meglévő töltővezetékhez kapcsolódik.

– *hálózati szivattyúzás:*

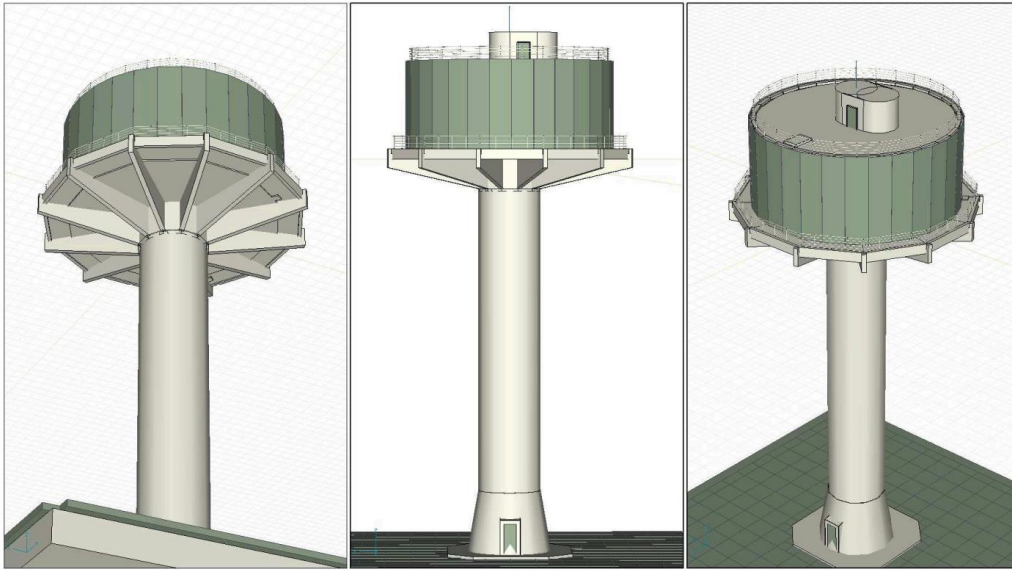
A tisztított víz a medencékből a meglévő fogyasztó vezetékeken jut az udvartéri szerelvényekig. Az aknáktól egy-egy új vezeték épül ki a szivattyúházig. Az újonnan telepítendő hálózati szivattyútelep három gépegységből áll. Egy szivattyú az átlagos üzemet szolgálja ki, a csúcsvíz-igényt két szivattyú látja el. A harmadik gép meleg tartalék. A szivattyúk frekvenciaváltóval szabályozottak.

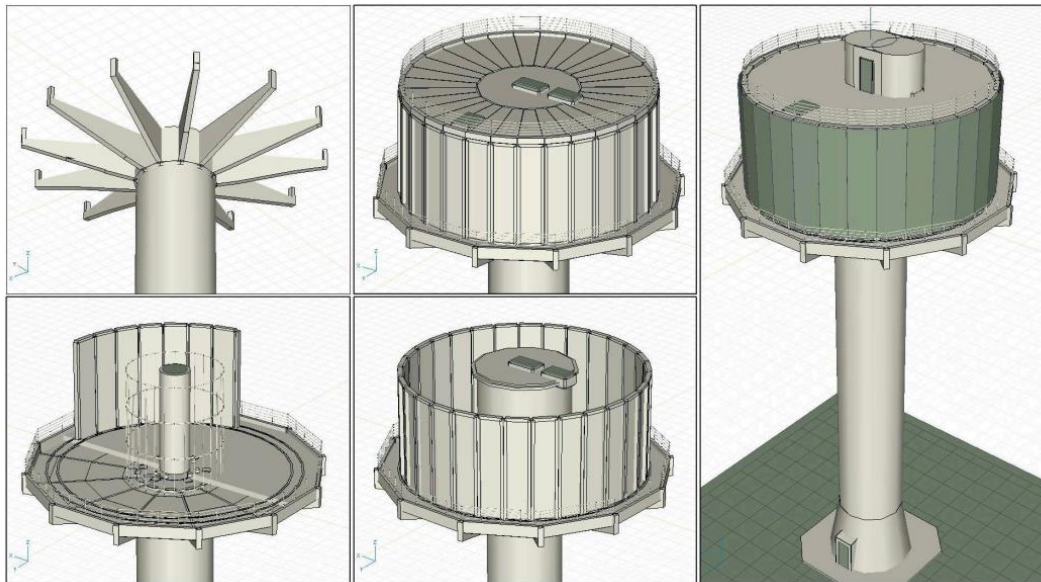
2. kép Új vízműgépház látványterve

Víztorony

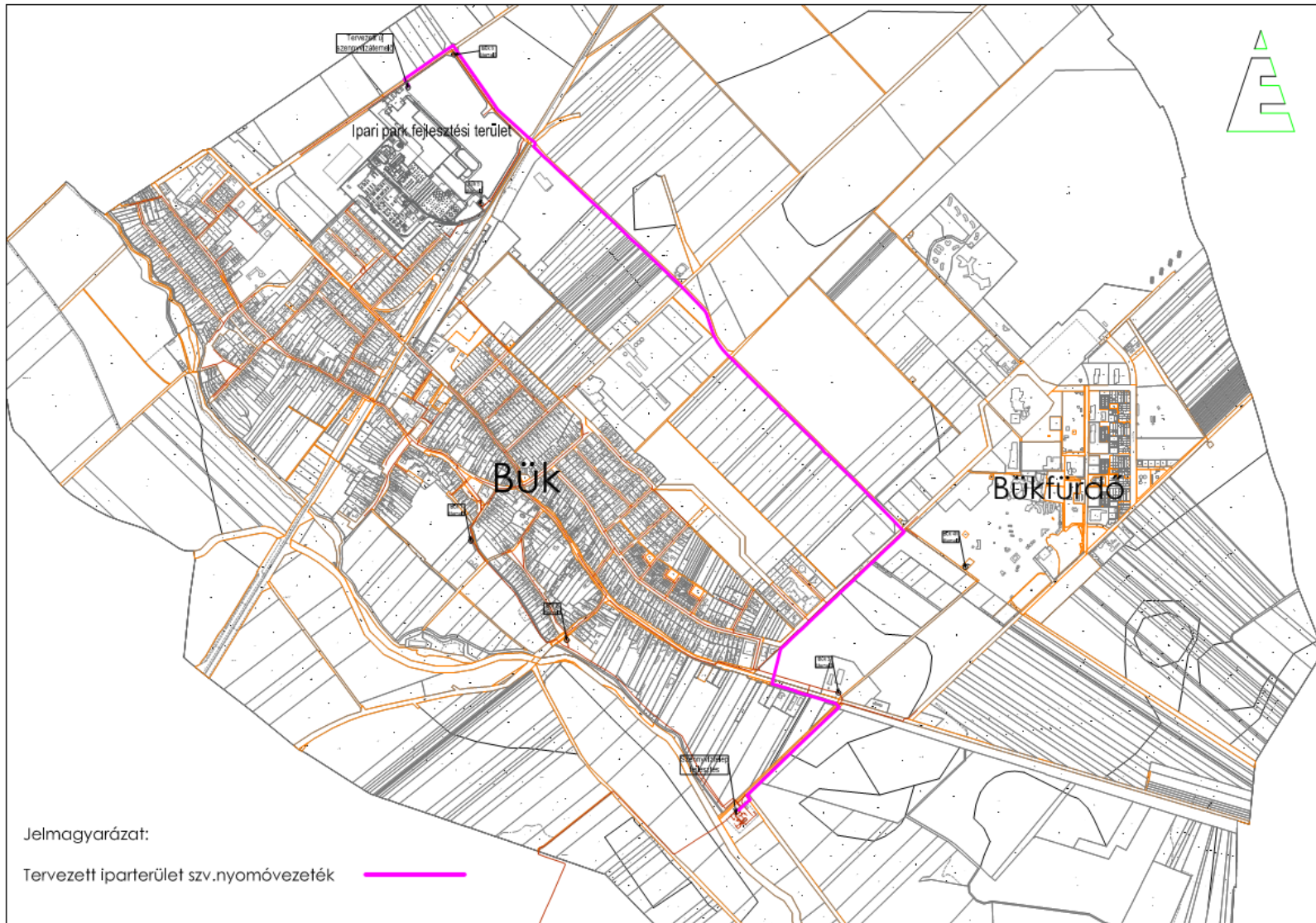
Bük térségében a nyomástartást 1 db vasbeton 200 m³-es víztorony biztosítja. A büki vízműtelepen lévő gépházi nyomásfokozó nyomja a vizet a hálózatra, illetve a többlet vizet a víztoronyba. A ma már több mint 50 éves 200 m³-es büki víztorony nem tudja betölteni súlyponti tározói szerepét, ezért egy új 1500 m³-es víztorony megépítését tervezték. A víztorony tározókapacitás növelésével a vízellátó rendszer üzemvitele, a vízellátó rendszer hatékonysága és gazdaságossága jelentősen javulni fog (3. és 4. kép).

3. kép Új víztorony látványterve 01.

4. kép Új víztorony látványterve 02.

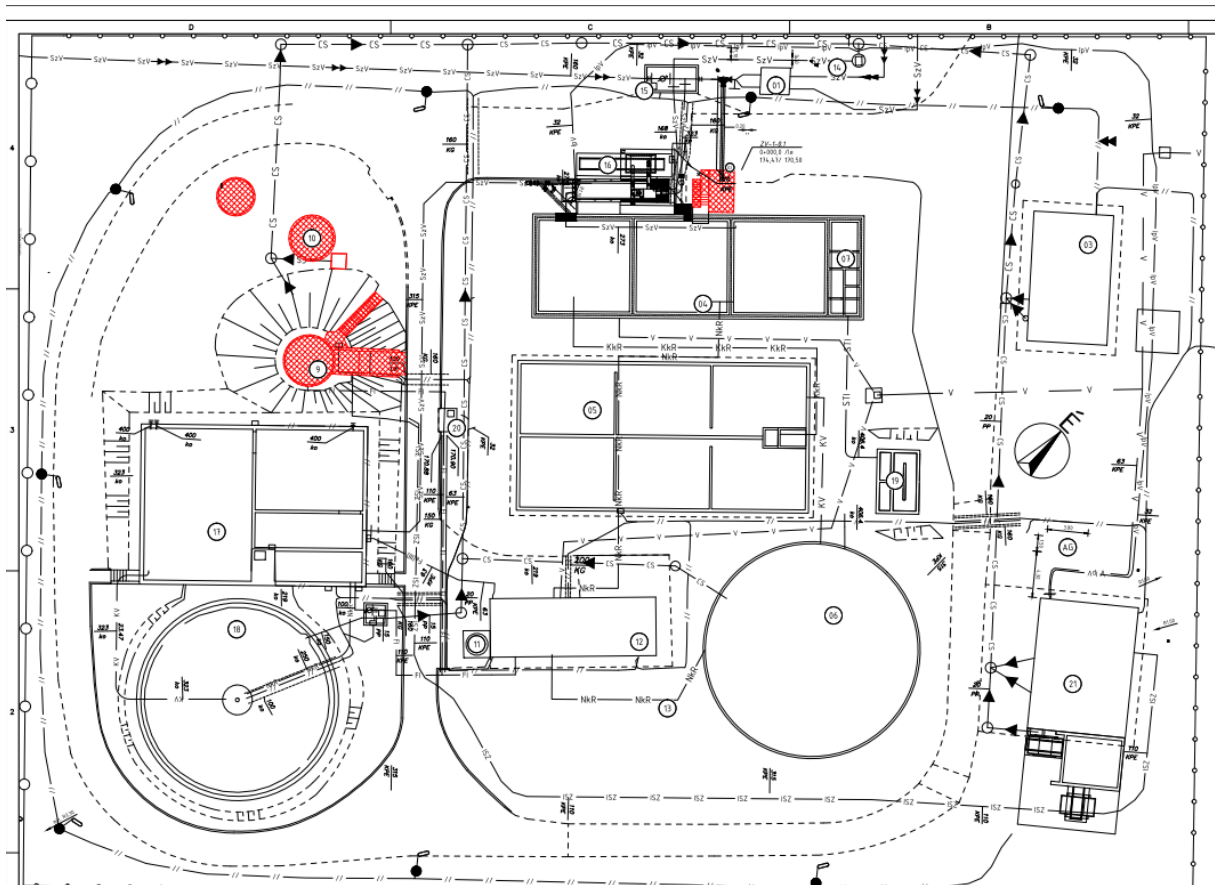

3. ábra Tervezett szennyvíz-hálózat fejlesztési területe átnézeti helyszínrajzon

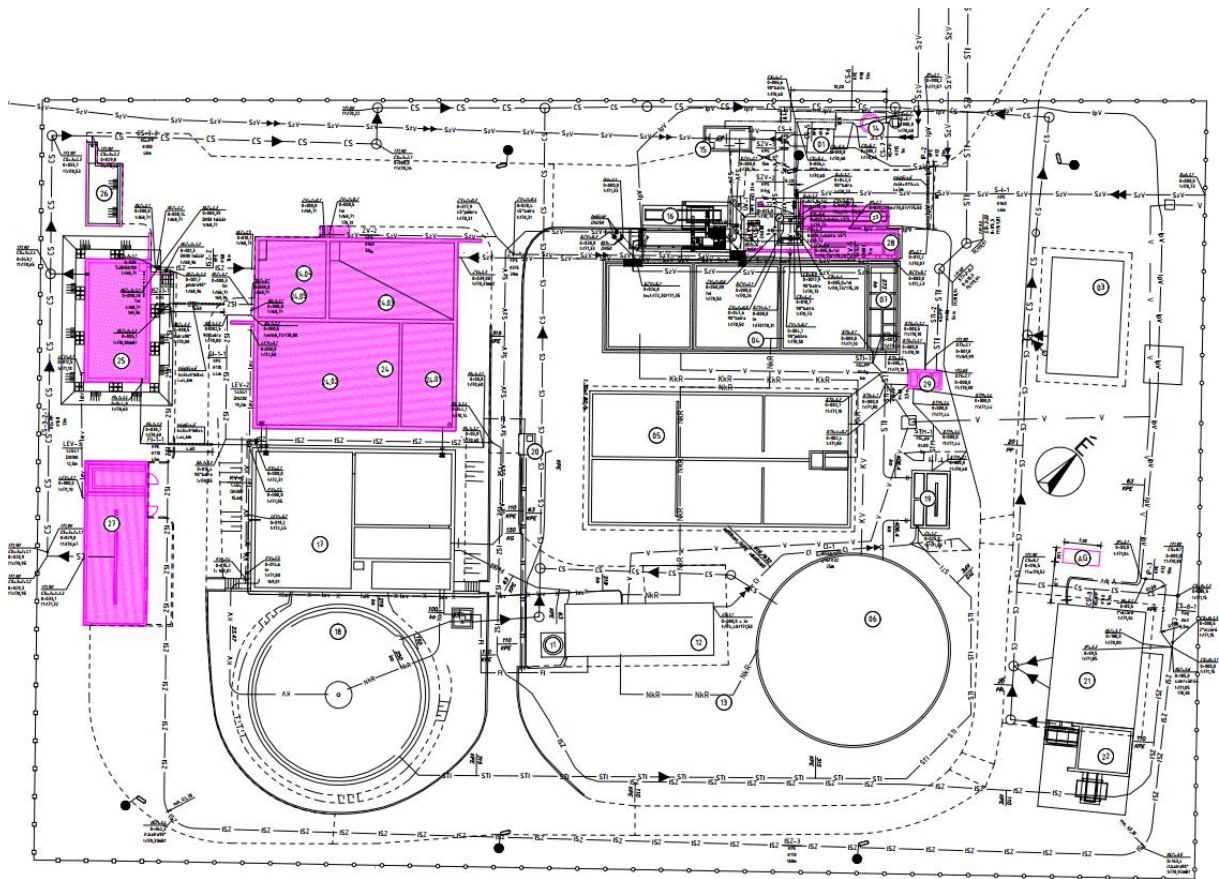
Büki ipari park fejlesztésével összefüggő szennyvízelvezető hálózat, valamint a szennyvíztisztító telep fejlesztése

Az ipari park területén történő fejlesztések kapcsán a szennyvízkibocsátások rövidtávon jelentősen növekednek, melyek fogadására a meglévő elvezető rendszer már nem alkalmas.

A 2022. év végi üzembe helyezéseket követően az ipartelepi átemelőre vezetett mennyiség $120+150=270 \text{ m}^3/\text{d}$ szennyvízmennyiségre emelkedett, melynél a szennyvízátemelő átemelő üzemideje 12,3 órára növekedett. Ezt követően további szennyvízmennyiségekkel már nem terhelhető a meglévő rendszer. A további 2023. és 2024. évre tervezett fejlesztések kapcsán előzetesen jelezett napi $2 \times 300 \text{ m}^3$ -es többlet szennyvíz mennyiséget a szennyvíztelepre a meglévő hálózaton keresztül nem lehet elvezetni. Ezért erre a célra egy új átemelőt és nyomóvezetéket terveztek. A 3. ábrán látható nyomóvezeték nyomvonal elkerülve a település lakott részeit közvetlenül juttatja el a szennyvizet az ipar területéről a szennyvíztisztító telepre.

4. ábra Büki szennyvíztisztító telep - jelenlegi állapot

5. ábra Büki szennyvíztisztító telep a fejlesztés megvalósulása után

A napi várható maximális szennyvízmenyiség: 870-900 m³/d, a távlati maximálisan elvezetendő szennyvízmenyiség 1.500 m³/d.

A szennyvíztisztító telep (5. és 6. kép) várható terhelés növekedési adataira (4. és 5. ábra), valamint a telepre vonatkozó korábbi tervezési és próbaüzemeltetési tapasztalatainkra a fejlesztéssel kapcsolatos tervezési feladatok a következők:

1. A szennyvíztisztító telep mechanikai tisztító fokozatának a bővítése.
2. A telepre érkező szennyvíz záporidei hidraulikai terhelésének a kompenzálására szolgáló puffermedence megépítése.
3. A szennyvíztisztító telep ún. második ütemű biológiai tisztító fokozatának a bővítése.
4. Új fúvógépház építése.
5. Gravitációs fölösiszap-sűrítő és iszaptároló építése.
6. A dekanter-centrifugás iszapvíztelenítő rendszer bővítése.
7. Csatornaiszap-fogadó kisműtárgy építése.
8. A tisztított víz elvezetés kapacitásának a növelése (Szemes 2023).

5. kép Büki szennyvíztisztító telep fejlesztés utáni megvalósulási látványterv 01.

6. kép Büki szennyvíztisztító telep fejlesztés utáni megvalósulási látványterv 02.

FINANSZÍROZÁS

A Büki Ipari Park fejlesztéséhez kapcsolódó beruházások kormányzati finanszírozásból valósulnak meg. A Magyar Közlönyben közzétett 1026/2023. (II. 9.) Korm. határozatban Bük város iparterületének fejlesztéséhez szükséges víziközmű-beruházásról címen a Kormány az alábbi fejlesztési területekre adott támogatást:

- új kutak létesítése révén a vízellátó kapacitás bővítése,
- víztisztítási technológia kialakítása,

- Bük város ivóvízvezeték-hálózatának bővítése,
- új, 1500 m³ térfogatú víztorony építése,
- a szennyvízelvezető-hálózat fejlesztése, rekonstrukciós munkálatok elvégzése, valamint
- a szennyvíztisztító telep fejlesztése.

A Kormány a fent felsorolt beruházások támogatásból történő megvalósítására összesen 8 772 525 000 forint összeget ítelt Bük város Önkormányzatának (Magyar Közlöny 2023).

IRODALOMJEGYZÉK

Kohuth-Ötvös Viktória – Horváth István (2022): A SOPRONI VÍZMŰ ZRT. ÁLTAL ÜZEMELTETETT BÜK KÖRZETI VÍZBÁZISON LÉTESÍTENDŐ 5 DB MÉLYFÚRÁSÚ VÍZTERMELŐ KÚT VÍZJOGI LÉTESÍTÉSI ENGEDÉLYEZÉSI DOKUMENTÁCIÓJA (Készült a Soproni Vízmű Zrt. megbízásából). Tervdokumentáció

HIDROKOMPLEX Kft. (2023): BÜKI VÍZMŰTELEP KAPACITÁSBŐVÍTÉSE (Bükfürdő, hrsz. 1337/39 és 1337/40) (Készült a Soproni Vízmű Zrt. megbízásából). Felelős tervező: Kis Péter. Összefoglaló terv

AGM Beton Zrt. (2021): BÜK 1500 m³-es ÚJ VÍZTORONY Vízjogi létesítési engedélyezési terv (Készült a Soproni Vízmű Zrt. megbízásából). Tervező: Kőszeghy Károly okl. mérnök.

SZEMES és Fia Kft. (2023): Büki ipari park fejlesztésével összefüggő ivóvízellátó hálózat építési munkák kivitelezése. (Készült a Soproni Vízmű Zrt. megbízásából). Kiviteli terv. Tervező: Szemes Tamás

AQUINNO Kft. (2022): Büki Szennyvíztisztító Telep fejlesztése – III. ütem Építési munkák. . (Készült a Soproni Vízmű Zrt. megbízásából) Kiviteli terv. Főtervező: Dr. Czakó Lajos, szerkezettervező: Dr. Csíki Béla

SZEMES és Fia Kft. (2023): Büki ipari park fejlesztésével összefüggő szennyvízelvezető hálózat kivitelezési munkái (Készült a Soproni Vízmű Zrt. megbízásából). Kiviteli terv. Tervező: Szemes Tamás

Soproni Vízmű Zrt. (2018): Bük szennyvízelvezető és szennyvíztisztító rendszer Üzemeltetési Szabályzata

Soproni Vízmű Zrt. (2020): BÜK TÉRSÉGI VÍZELLÁTÓ RENDSZER Üzemeltetési Szabályzata

SZEMES és Fia Kft. (2023): Büki Ipari Park fejlesztésével összefüggő ivóvízhálózat fejlesztés, Új kútbekötő vezeték kivitelezési munkái (Készült a Soproni Vízmű Zrt. megbízásából). Engedélyezési terv. Tervező: Szemes Tamás

Magyar közlöny 20. szám (2023)

1026/2023. (II. 9.) Korm. határozat - Bük város iparterületének fejlesztéséhez szükséges víziközmű-beruházásról